

PERSBERICHT

Utrecht, 8 oktober 2020

Promotieonderzoek over secundaire aansprakelijkheden: “de Amerikaanse toestanden zijn zo gek nog niet”

Secundaire aansprakelijkheidsclaims (derde partij wordt aansprakelijk gesteld voor schade veroorzaakt door een ander) vertonen een ‘stijgende populariteit’. Wat ooit als noodlot werd gedragen, wordt vandaag de dag steeds meer tot de verantwoordelijkheid van een andere partij of autoriteit gerekend. Maar wat zijn de huidige en wenselijke grenzen van de zorgplicht van deze secundaire partijen? Hoe gaat de Nederlandse rechtspraak met de toenemende secundaire aansprakelijkheidsclaims om en kunnen we daarin nog iets leren uit het Amerikaanse recht, waar secundaire aansprakelijkheidsprocedures al langer aan de orde van de dag zijn? Deze onderwerpen bespreekt Kirsten Maes in haar proefschrift: ‘Secundaire aansprakelijkheid. Een rechtsvergelijkend onderzoek naar de reikwijdte van de zorgplicht van beheerders van private ruimten’, waarop zij op 30 oktober 2020 aan de Universiteit Utrecht promoveert.

De praktijk: ‘secundaire aansprakelijkheid is overal’

Op 5 augustus van dit jaar kwam wielrenner Fabio Jakobsen door een fout van een andere wielrenner ten val tijdens de ronde van Polen. Jakobsen raakte door deze val zeer ernstig gewond. Naast de mederener als de ‘primaire verantwoordelijke’ voor het ongeval, rijzen er in het bijzonder ook vragen over de verantwoordelijkheid en aansprakelijkheid van de internationale wielrenunie én van de organisatie van het sportevenement, vanwege de vermeend gebrekkige boarding langs het parcours.

In 2011 schoot Tristan van der V. zes mensen dood in een winkelcentrum in Alphen aan den Rijn. Het Gerechtshof Den Haag hield zeven jaar later de politie aansprakelijk vanwege het ten onrechte verstrekken van het wapenverlof aan Tristan van der V. (de primaire partij). Nederlands hoogste rechtscollege – de Hoge Raad – bevestigde deze ‘secundaire aansprakelijkheid’ in september 2019.

Bekende andere voorbeelden waarin overheidsinstellingen secundaire aansprakelijkheidsclaims aan den lijve hebben ondervonden, zijn de procedure tegen de Staat en de Gemeente Enschede vanwege de vuurwerkrap en de procedures tegen de Gemeente Haaksbergen vanwege het ongeluk met de monstertruck. De recent aangekondigde aansprakelijkheidsprocedure tegen Tirol vanwege het nalatig handelen tijdens de eerste coronagolf biedt bovendien een voorbeeld van secundaire aansprakelijkheid.

Sterke toename secundaire aansprakelijkheidsprocedures

Niet alleen overheidsinstellingen worden aan secundaire aansprakelijkheidsprocedures onderworpen. Het overkomt ook steeds meer (semi-)private partijen zoals scholen, sportverenigingen, opvang- en zorginstellingen, horecagelegenheden, winkels en diverse soorten recreatieruimten. Zo zijn er toenemende aansprakelijkheidsprocedures tegen scholen vanwege het pestgedrag van hun leerlingen

en tegen instellingen vanwege het ten onrechte verstrekken van vrijheden aan hun patiënten of tbs-gestelden, waarvoor de casus van Michael P. illustratief is. Ook de zogenaamde 'legionellaramp' in de Westfriese Flora, waarbij de bezoekers besmet raakten met de legionellabacterie die zich in een whirlpool had ontwikkeld, leidde tot secundaire aansprakelijkheidsprocedures. Naast de whirlpoolhandelaars (als primaire partijen), werd immers ook de organisator van de Westfriese Flora (als secundaire partij) in een civielrechtelijke procedure aangesproken.

De belangstelling voor secundaire aansprakelijkheden is goed te verklaren. Het zal voor benadeelden in veel gevallen aantrekkelijker zijn de (meer) liquide overheidsinstelling of private onderneming als secundaire partij naast of in plaats van de primaire partij (vaak een natuurlijk persoon) aan te spreken. Er bestaan echter ook bezwaren tegen het toewijzen van de secundaire aansprakelijkheid, zoals de gebrekkige voorzienbaarheid van de schade en de angst voor een uitdijend aansprakelijkheidsrecht (een in Nederland te ontwikkelen 'claimcultuur').

Promotieonderzoek: Secundaire aansprakelijkheid

Op vrijdag 30 oktober 2020 promoveert Kirsten Maes aan de Universiteit Utrecht op haar proefschrift 'Secundaire aansprakelijkheid. Een rechtsvergelijkend onderzoek naar de reikwijdte van de zorgplicht van beheerders van private ruimten'.

In haar proefschrift gaat Maes in op de huidige en wenselijke reikwijdte van de zorgplicht van private partijen in de sectoren educatie, recreatie en zorg. Hoe ver strekt de verantwoordelijkheid van beheerders van diverse (semi-)private partijen in de gevallen waarin niet zij, maar een derde partij, de directe (primaire) veroorzaker van de schade is? Naast de analyse van secundaire aansprakelijkheden in het Nederlandse recht, heeft Maes ook rechtsvergelijkend onderzoek gedaan naar de wijze waarop deze aansprakelijkheden in het Amerikaanse recht worden beoordeeld. Op basis van de onderzoeksresultaten doet zij concrete aanbevelingen tot 'alternatieve omgangswijzen' met (toenemende) secundaire aansprakelijkheden in het Nederlandse recht.

Promotor prof. dr. Ivo Giesen over het promotieonderzoek van Maes: *"Dit gedegen onderzoek vult absoluut een leemte, want er was nog geen onderzoek op deze schaal gedaan naar dit fenomeen dat in de praktijk ook steeds belangrijker wordt en dat meer en meer zichtbaar wordt in de rechtspraak. De rechtsvergelijkende aanpak (waarbij gekeken is naar de situatie in de VS) maakt het extra waardevol"*.

De conclusie van haar onderzoek strekt in het bijzonder tot heroverweging en herijking van het huidige hoofdelijkheidssysteem, in welk systeem de gehele schade voor rekening van de secundaire partij kan komen (ook het door de primaire partij veroorzaakte gedeelte). Het sluitstuk van het onderzoek bevat – geïnspireerd op het Amerikaanse recht – een concreet voorstel voor de implementatie van een partieel toedelingsstelsel in het Nederlandse recht, waarin de secundaire partij alleen dát deel van de schade dient te vergoeden dat zij heeft veroorzaakt. De 'Amerikaanse toestanden' zijn wat de partiële toedelingsmogelijkheden betreft dus zo gek nog niet.

VAN BENTHEM & KEULEN

ADVOCATEN | NOTARIAAT

De promovenda: Kirsten Maes (1992)

Maes volgde aan de Universiteit Utrecht de bachelor Rechtsgeleerdheid binnen het honoursprogramma van het Utrecht Law College (*cum laude*) en volgde daarna aansluitend de Master Privaatrecht aan dezelfde universiteit (*cum laude*). Na haar afstuderen startte ze als advocaat bij Van Benthem & Keulen advocaten en notariaat en bleef ze als buitenpromovenda verbonden aan de Universiteit Utrecht. Zodoende combineerde zij haar praktijkervaring als advocaat met wetenschappelijk onderzoek, resulterend in het onderhavige proefschrift over secundaire aansprakelijkheden.

Betreft:	promotie mr. Kirsten Maes
Titel proefschrift:	‘Secundaire aansprakelijkheid. Een rechtsvergelijkend onderzoek naar de reikwijdte van de zorgplicht van beheerders van private ruimten’.
Datum:	30 oktober 2020
Tijd:	13.30 tot 14.30 uur
Plaats:	Senaatszaal, Academiegebouw, Universiteit Utrecht
Promotor:	Prof. dr. I. Giesen (Universiteit Utrecht)
Co-promotor:	Dr. R. Rijnhout (Universiteit Utrecht)

Over Van Benthem & Keulen

Van Benthem & Keulen is een ambitieus en innovatief kantoor in advocatuur en notariaat. Het kantoor behoort tot de top 20 grootste kantoren van Nederland. Met ruim 90 juridische professionals richt het kantoor zich op grote en middelgrote ondernemingen en instellingen binnen retail, zorg, finance, onderwijs, energie overheid en sport.

Noot voor de redactie: voor meer informatie en interviewverzoeken kunt u contact opnemen met Johan Koggink, Directeur Van Benthem & Keulen via 06-53 54 36 32 of email: johankoggink@vbk.nl.